

1939 – 1945

RADOTÍN

V ODBOJI
A REVOLUCI

VYDAL MNV RADOTÍN K PRVNÍMU
VÝROČÍ NÁRODNÍ REVOLUCE

MÍSTNÍ NÁRODNÍ VÝBOR V RADOTÍNĚ

V Radotíně dne 10. dubna 1946.

RADOTÍNSKÝM OBČANŮM

Dne 5. května bude tomu rok, co zoufalé volání pražského rozhlasu o pomoc zapálilo jiskru revoluce a náš lid povstal proti utlačovatelům, aby seřásl jho okupace a ponížení, které nesl po celou řadu let.

Radotín v bezprostřední blízkosti Prahy se podílel na všech strastech, které zakusila Praha při konečných osvobozovacích bojích. Jest tedy třeba pro dějiny Radotína alespoň zhruba zachytit tuto historii brožurkou, kterou vydává Místní národní výbor za součinnosti všech, kdož se na přípravách a tvoření odboje bezprostředně zúčastnili.

Tento pamětní spisek nemá a nechce vyzdvihnouti práci a účast jednotlivců v těchto památních dnech loňského května. Chceme v něm na prvním místě uctítí památku těch, kteří pro vlast a naše lepší příští obětovali nejcennější statek - svůj život a konečně zhuštěnou formou zachytiti vše, co souviselo s revolučním odbojem radotínských občanů během okupace i během revoluce. Při této příležitosti není možno nevzpomenouti všech těch obětavých a slušných lidí, kteří se zúčastnili všech akcí, podnikaných v Radotíně, bez nároku na odměnu či vyznamenání a hned po osvobození Rudou armádou se vrátili ke svému povolání, do továren, dílen a kanceláří - do práce, které je nové republice nejvíce zapotřebí.

*František Lešetický,
předseda MNV v Radotíně.*

POSUDEK NADŘÍZENÉHO VOJENSKÉHO VELITELSTVÍ
O REVOLUČNÍCH BOJÍCH V RADOTÍNĚ

Při útočné akci skupiny SS panc. div. v. Kleina, která se tlačila od 6. V. 1945 z prostoru Hradištko v síle asi 4500 mužů a 50 tanků přes Zbraslav na Prahu – měly součinnost a iniciativní vedení boje - hlavně však pochopení a houževnatost drobných a izolovaných jednotek obcí:

Lahovice, Lahovičky, Velká a Malá Chuchle, Slivenec a Radotín důležitou roli.

Svým statečným postojem tyto drobné jednotky dobrovolníků donutily nepřítele k poměrně velkému roztržení sil hlavně dne 7. a 8. V., takže útočný klín hlavního náporu, vedený na levém břehu řeky Vltavy na Prahu přes Zlíchov, dne 8. V., byl tím dosti oslaben.

Kromě jiných faktorů, též iniciativní a aktivní vedení boje, v noci ze 7.

na 8. V., skupinou radotínskou spolu s partyzány, bylo jedním z článků,

které působily na nejasnost situace v prostoru Slivenec-Radotín – což nutilo v. Kleina k tomu, že při všeobecném útoku dne 8. V. si podržel celou polovinu sil (včetně tanků) v záloze v prostoru Velké Chuchle-Zbraslav.

Resistence radotínské skupiny tvořila též první pilíř v soustavě sil v předpolí, který bylo možno účelně přes Slivenec spojit s hlavní obranou všeobecně v prostoru Zlíchov-Dívčí hrady-hlubočepské lomy a krytí tak volný směr z Prahy na Beroun.

Tím vším skupina radotínských bojovníků spolu se skupinou partyzánů se účelně zapojila do boje o Prahu a nutno ji tedy objektivně posuzovati jako jednoho z několika činitelů, jichž kolektivnímu úsilí se podařilo zmařití úmysl velitele SS panc. div. v. Kelina, který měl za úkol -proniknouti do vnitřní Prahy.

V Praze dne 12. IV. 1946.

*Podepsán:
Gen. v. v. Alois Benda.*

*Je lépe za svobodu umřít stoje,
než padnout na kolena, vkleče žít.
Jak tvrdě to a klidně řečeno je!
A kdo tak mluví, musí zvítězit.
F. Fedorov*

Na podzemní revoluční hnutí zapojil se Radotín již v roce 1939 po německé okupaci. Vznikly zde tehdy dvě odbojové skupiny, z nichž jedna byla rázu převážně vojenského, druhá politického .

Prvou skupinu vedl Jaroslav Matějovský, druhou Václav Balý. Oba byli srazeni surovou gestapáckou rukou a nedočkali se svobody své vlasti, pro kterou první volali nás do boje.

JAROSLAV MATĚJOVSKÝ narodil se 28. ledna 1901 v Praze Žižkově. Od mládí bydlel v Radotíně. Vystudoval Československou obchodní akademii v Praze. Byl úředníkem Malostranské záložny v Praze, naposledy dirigentem její filiálky na Bílé Hoře. V Radotíně působil jako kulturní pracovník v mnoha spolcích. Byl zakladatelem a činným členem dramatického sdružení "Čechie", činným členem a funkcionářem Sokola a předsedou odbočky svazu československých důstojníků. Jako čelný a pokrokový funkcionář československé národně socialistické strany byl dlouholetým zasloužilým členem obecního zastupitelstva, v Radotíně. Zatčen byl 22. II. 1943.

Podle úředního sdělení byl popraven v Mnichově dne 22. října 1943.

VÁCLAV BALÝ, narodil se 20. listopadu 1887 v Chaloupkách, okr. Hořovice. Svou politickou činnost začal v sociálně demokratické straně. Po její roztržce v roce 1920 stál na hořovicku mezi prvními organizačními pracovníky v zakládání místních organizací KSČ. Ve svém zaměstnání jako stroj. zámečnick byl neustále šikanován jen proto, že byl příslušníkem KSČ. V roce 1926 nastoupil místo v továrně "Ferrovía" v Radotíně, kam také v roce 1929 přesídlil. Zde byl členem obecního zastupitelstva za KSČ a později členem okresního zastupitelstva až do mnichovského diktátu.

Zatčen byl v době okupace třikrát, naposled 11. září 1943 a po těžkých tělesných utrpeních dne 16. srpna 1944 ve Zweibrückenu zemřel.



VÁCLAV BALÝ

* 20. XI. 1887 † 16. VII. 1944



JAROSLAV MATĚJOVSKÝ

* 28. I. 1901 † 22. X. 1943

Odbojová skupina Jaroslava Matějovského byla organisována v jádru na podkladě vojenském. Vznikla již v létě 1939 na popud pplk. jezdeckta Lexy (dnes pplk. Lípa-Lexa). Jmenovaný důstojník navštívil v uvedenou dobu nadpor. děl. v z. Karla Svátka v Radotíně a při té příležitosti požádal jej o zorganizování vojenské ilegální jednotky v Radotíně.

Nadpor. Svátek zasvětil do tohoto úkolu npor. děl. v z. Jaroslava Matějovského. Jaroslav Matějovský převzal okamžitě iniciativu v organisaci celé akce. Jako předseda místní odbočky záložních důstojníků hledal již v srpnu 1939 mezi záložními důstojníky spolehlivé spolupracovníky, z nichž nakonec si vybral npor. Karla Svátka, npor. Miroslava Šoufka, por. Antonína Říhu a por. Bedřicha Kučeru. Na pravidelných schůzkách, které svolával Jaroslav Matějovský buď v přírodě, nebo častěji ve svém bytě, byla sestavena jedna pěší rota, která byla organisována jmenovitě až do velitelů družstev s přísným dodržáním zásady, že vzájemně se mezi sebou znali nejvýše vždy 3 účastníci. Npor. K. Svátek, npor. M. Šoufek a por. A. Říha byli určení veliteli čet, por. Bedřich Kučera velitelem čtyř kulometné. Zástupci velitelů čet byli: st. rtm. Jan Souček a por. Jan Roháček. Veliteli družstev byli Karel Cyrner, V. Záruba, Al. Šoufek, Bohouš Jansa, Jos. Houska, Fr. Ejem, Stanislav Bouše, Josef Růžička, Václav Pivoňka, Josef Melichar, Viktor Skřivánek, Václav Janda, Josef Žezulka, Jaroslav Svátek. Velitelé družstev měli za úkol míti ve svém okolí připraven dostatečný počet spolehlivých lidí, kteří však o svém úkolu nebyli předem uvědoměni, a kteří měli býti zmobilisováni až v případě potřeby. Postupem času zařadil npor. Matějovský do své skupiny ještě další spolupracovníky se speciálními úkoly.

Podle směrnic nadřízených velitelství byla polovina vojenské jednotky určena pro revoluční, případně pořádkovou potřebu Radotína, druhá polovina pro posilu Prahy. Podle písemných směrnic, které měl bratr Matějovský a které zmizely po jeho zatčení, byl úkol skupiny určené na pomoc Praze pomáhati při obraně, nebo při destrukci vyšehradského železničního mostu.

Po skončené organizační práci byly ještě v r. 1939 sepsány všechny dosažitelné zbraně vojenské i soukromé, které byly tajně schovávány v Radotíně a konečný počet byl hlášen nadřízeným velitelstvím. Při této příležitosti nutno se zmíniti o značném skladišti zbraní, které dal k dispozici Vratislav Drchota a o větším počtu nábojů do pušek, které přihlásila místní četnická stanice. Určitý počet vojenských pistolí dodal Ing. František Havlík.

Npor. Matějovský pracoval také jako zpravodajský důstojník. Byl ve spojení se zpravodajským důstojníkem v hodnosti podplukovníka v Praze,

kteřý byl však podle jeho sdělení později zatčen a snad také popraven. Jako stopa po tomto důstojníkovi by mohlo být heslo: "Petřín", nebo "Strahov", příhlas "Svítání", které svěřil npor. Matějovský pro případný nutný styk npor. Šoufkovi .

Jako zpravodajský důstojník byl Jaroslav Matějovský ve styku s ing. Ladislavem Paterou, který mu dodával pravidelné zprávy o postupu zřizování vojenského cvičiště SS na benešovsku. Tyto zprávy dodával Jaroslav Matějovský do zahraničí, odkud byly zahraničním rozhlasem skutečně několikrát citovány.

V letech 1940-1942 bylo navázáno pravidelné spojení s vojenskými ilegálními jednotkami v okolí, nebo bylo pomáháno při jejich organisování podle našeho vzoru. Na př. spojení npor. Svátka s npor. Aloisem Vrbou v Řeporyjích.

Na činnost této vojenské organisace byl také zapojen Pavel Vančura, jehož prostřednictvím seznámil se Jaroslav Matějovský s Dr. Rudolfem Marešem z Prahy. Dr. Rudolf Mareš, který již za druhé republiky zúčastnil se práce ve skupině PVVZ (petiční výbor "Věrní zůstaneme") a byl členem organisace UVODu a který byl přímo zúčastněn na vydávání časopisu "V boj", uchýlil se při svém pronásledování gestapem pod ochranu radotínské ilegální vojenské skupiny. Ukrýval se nějaký čas v bytě Jaroslava Matějovského, na evang. faře u vikáře Jiřího Rumla a nejdéle u paní učitelky Bezděkové-Novákové. Rudolf Mareš vystupoval zde pod jménem "Ruda" nebo "Slabý" a ukrýval se v Radotíně právě v době nejhorší persekuce, za heydrychiády. Rovněž manželka Dr. Mareše ukrývala se po určité, dobu v Radotíně. Dr. Mareš byl popraven v říjnu 1944.

Pavel Vančura ubytoval v Radotíně koncem ledna 1942 za pomoci por. Antonína Říhy československého agenta, který se představil pouze jménem "Jirka". Uchovával ho ve svém bytě, v domě č. 185 v Tyršově ulici Bohuslav Jansa, po dobu tří neděl. Byl to muž 25-28letý, čs. letec-poručík, pražák, který pracoval s gen. Eliášem a přivezl sebou dokonalý přijímací a vysílací aparát. Asi o 2 měsíce později ukrýval Bohuslav Jansa opět prostřednictvím Antonína Říhy a Pavla Vančury jiného letce důstojníka, rovněž z Prahy. Podle zpráv "Jirky", při náhodné, schůzce v létě 1942, byl tento druhý důstojník gestapem dopaden a popraven. Kromě této činnosti pracoval Pavel Vančura ilegálně hlavně v Praze. Byl ve styku s ilegálně pracujícím bývalým čs. důstojníkem Ing. Jiřím Skřivanem z ministerstva školství. Organisoval rozsáhlou pomoc pro pozůstalé po zatčených. Tuto akci vedl sám u firmy Vacuum oil Comp., za pomoci Stanislava Boušeho u fy Brabec & spol. a za pomoci Karla Zemana z Černošic u pojišťovny "Patrie" v Praze. Uprchlíky před gestapem posílal po řetěze až do Súchova na slovenských hranicích.

Npor. Matějovský byl také ve spojení s určitou tajnou pražskou vysílačkou, a to buď ve funkci zpravod. důstojníka a nebo prostřednictvím Pavla Vančury, který k vysílacím stanicím opatřoval různé součástky. Při zatčení Jaroslava Matějovského byly v bytě nalezeny vysílací lampy. Jaroslav Matějovský pracoval také intenzivně na protinacistické propagandě tím, že opatřoval různé letáky a nálepky protinacistického rázu a pravidelně přivážel značné množství časopisu "V boj", který jednotliví členové vojenské radotínské skupiny kolportovali po Radotíně. V době této ilegální činnosti, kdy se npor. Matějovský již obával možného zatčení, jmenoval npor. Šoufkovi jako přímého vojenského nadřízeného škpt. Klímu na Zbraslavi, jako článek pro případné další zapojení.

Dále byl Jaroslav Matějovský aktivně zúčastněn ve zpravodajské a podpůrné "Akci Dejvice", kde úzce spolupracoval s poštmistrem legionářem Drobným z Bílé Hory, který byl později pro tuto činnost rovněž zatčen a popraven.

Npor. Jaroslav Matějovský byl zatčen gestapem dne 22. února 1943, když několik dní před tím byl gestapem odveden z Radotína jeho věrný spolupracovník Pavel Vančura. Oba byli odsouzeni dne 10. VIII. 1943 v Norimberku k smrti. Žalováni byli pro přípravu k velezradě a to pro ilegální činnost, spolupráci s ilegální vysílačkou a pro podporu parašutistů. Podle dopisu na rozloučenou a úřední zprávy, byli oba popraveni dne 22. října 1943 o 5. hodině odpolední v Mnichově. Oba byli vzory mužných vlastností. Lidé poctiví, přímí, vzorní vlastenci a idealisté .

Z jejich víry čerpalo okolí sílu k odporu, k práci a naději v brzké vítězství naší spravedlivé věci. Díky jejich pevnému charakteru a zvláště skutečně hrdinnému postoji Jaroslava Matějovského, nebyl nikdo další z ilegální vojenské jednotky radotínské vyzrazen.

Účastníci odbojového hnutí, vedeného bratrem Jaroslavem Matějovským byli hlavně pokud se zúčastnili aktivně činnosti a vedení jednotlivých akcí, naprostou většinou členy "Sokola". Bylo tedy vlastně toto odbojové hnutí prací radotín. pokrokového Sokolstva. Při této příležitosti jest nutno uvést, že člen tohoto odbojového hnutí, náčelník Sokola bratr Antonín Říha vybral hlavně mezi členy Sokola ve prospěch rodin postižených nacistickou persekcí částku přesahující výši - 38,000 K.

Současně s odbojovou skupinou Jaroslava Matějovského pracovala v Radotíně i ilegální odbojová skupina komunistické strany, za vedení soudruha Václava Balého. Vedoucí obou těchto ilegálních skupin byli ve vzájemném spojení .

Za vlády generála Syrového byla dne 21. listopadu 1938 zastavena činnost komunistické straně Československa. Jako tisíce jiných organizací KSČ, tak také místní organizace, se nesmířila s tímto rozpuštěním a pokračovala dále ve své činnosti ilegálně. Ilegální Rudé právo bylo zpočátku dováženo z Prahy a kolportováno mezi členy strany.

Od roku 1939 počíná ústředí KSČ budovati široce rozšířenou ilegální síť svých organizací. V Radotíně je ustaveno obvodní vedení strany, které po dlouhý čas zastávalo i práci vedení okresu.

Starší členové strany, známí ze své dřívější i stranické činnosti, nesměli býti funkcionáři nově zakládaných ilegálních organizací, poněvadž hrozilo nebezpečí, že by byli při každém udání aktivní činnosti ihned zatčeni. Z těchto dříve činných soudruhů vybral soudruh Václav Balý skupinu nejvýznačnějších funkcionářů a utvořil z nich uliční skupinu "starou", která měla zvláštní úkoly, hlavně opatřovati peníze, kterých bylo nutně třeba na všechny úkony, které si strana dala.

Soudruh Ferrer Josef ustavil uliční skupinu "novou", jejíž vedení pak převzal soudruh František Maštera a po něm soudruh Jaroslav Bílek, který do té doby obstarával spojení s Prahou; nosil z Prahy různé důvěrné rozkazy a propagační materiál.

Vzorem dokonalých ilegálních pracovníků pro uliční skupinu "novou" byli soudruzi Václav Balý, Václav Klimeš, Bohumil Prchal, Josef Šimek a Václav Albrecht. Do radotínského obvodu kromě skupin "staré" a "nové" byly zařazeny skupiny Cikánka, Kosoř, Černošice, Lipany, Čisovice a závodní skupiny Cementárna, Ferrovia, Janka a Pantof. Celkem obsahoval obvod více než 100 členů.

Těsně po okupaci přišel soudr. Václav Balý s návrhem, aby ill. KSČ v Radotíně rozšiřovala a rozmnožovala ilegální tiskoviny. Psací stroj a místnost byla u soudr. Šimka, rozmnožovací stroj a blány opatřili úředníci České národní rady Olga Hejretová a Al. Ducháček, papír opatřoval soudr. Václav Balý z Bratrství, který byl do Radotína přivážen závozníky, když tito rozváželi zboží na prodejny.

Tak tiskly se podle originálů Rudého práva a jiných tiskovin ill. ústředím KSČ vydané, tak i odposlouchané relace z Moskvy a Londýna. Později, pro široce rozvětvenou organizační síť v rozšiřování ill. Rudého práva, bylo nutno opatřiti ještě druhý rozmnožovač, aby se tak mohlo stačiti systematickému rozšiřování po celém okolí v prostoru Jílové, Zbraslav, Radotín, Čisovice, Vrané, Lipany, Černošice, Vonoklasy, Kosoř, Slivenec. Tento druhý rozmnožovač sestrojili soudruzi Václav Klimeš a zemřelý soudr. Rubelio.

Na rozmnožování ill. Rudého práva a jiných tiskovin byli zúčastněni přímo kominičtí pomocníci, zaměstnaní u soudr. Šimka, Vojtěch Michal, syn soudr. Šimka - Jaroslav. Stojí taktéž za zmínku, že úhrnný počet rozmnožených ill. tiskovin v Radotíně přesahoval daleko přes 100.000 výtisků, mnohdy i osmistránkových. A na těchto tisících výtiscích, který byl vždy silnou vzpruhou ve vytrvalosti v boji proti nacismu jak u příslušníků ill. KSČ, tak i přívrženců mají velkou zásluhu na rozšiřování soudr.: V.Klimeš, J. Novák, B.Kodeš, J. Laňka aj.Pešek, který měl spojení na berounský okres, a soudr. Jar. Bílek dopravoval tyto zase do Prahy.

A na nedávno konané výstavě Rudého práva, našli jsme v oddělení ilegálního tisku i některé z tiskovin, které byly rozmnožovány u nás v Radotíně.

Mnoho osob, gestapem pronásledovaných přivedl soudr. Václav Balý z Prahy do Radotína, kde mnozí z nich našli i několika měsíční útulek. Byl to opět dům - bezmála po celou dobu války – soudr. J. Šimka. Některým z těchto pronásledovaných byl poskytnut oblek, obuv, prádlo, aby změnili svoji podobu na další bludnou pouť. Vůbec se dá říci o Radotínu, že byl jakýmsi soustředovacím táborem těchto skrytých bojovníků, takže mnozí prohlašovali pobyt i přijetí třeba jen na krátkou chvíli, za radostné okamžiky po všech útrapách, kterými až dosud procházeli a těžko se vždy s námi loučili.

Radotínští soudruzi připravovali též sabotážní akce, destruktční přístroje, nálože pro zapalování vojenských vagonů, střelivo a zbraně.

V Radotíně scházely se obvodní a okresní konference, které se konaly z počátku v přírodě, pak v bytech soudruhů J. Šimka, F. Maštery, J. Laňky a V. Albrechta. V jejich bytě přespával také střídavě okresní vedoucí, který žil již v ilegalitě.

Okresním instruktorem byl v této době soudruh Čerstvý z Lipan, který po svém útěku z domova se ukrýval v Čisovicích, kde byl gestapáky dopaden a doslova rozstřílen.

Rovněž obvodní instruktor soudruh Krejsa byl při zatýkání, kdy se postavil na odpor se zbraní v ruce, gestapáky zastřelen.

Po prozrazení zbraslavského obvodu přišlo gestapo i na stopu radotínského obvodu. Poněvadž však obvod byl pečlivě organisován, byla zatčena v roce 1943 pouze uliční buňka, "Stará". Zatčení soudruzi mlčeli a nikoho neprozradili.

Vedoucí této skupiny soudruh Václav Balý byl po prvé zatčen již v roce 1939 při příchodu Němců, po týdnu propuštěn, podruhé v roce 1942, ale po šesti týdnech byl pro nedostatek důkazů propuštěn. Po svém návratu pokračoval však ve své činnosti. Byl zatčen znovu dne 11.zář 1943, a již se nevrátil. Obětoval svůj život za víru ve vítězství spravedlivé věci a za svobodu československého národa.

V roce 1943 byli zatčeni ještě tito soudruzi: J. Bílek, F. Maštera, V. Klimeš, B. Prchal, J. Novák, Ferrer Josef, V. Albrecht, J. Kněžek, F. Mašek, A. Mezkař, J. Houdek a J. Laňka. Z nich byli odsouzeni k smrti soudruzi: F. Maštera, J. Bílek, F. Josef a J. Laňka. K vykonání rozsudku nedošlo díky rychlému spádu konce války. Ostatní zatčení byli odsouzeni do vězení do dobu 2-6 roků.

Ani po této persekuci ilegální práce komunistická nepřestala. Soudruh J. Šimek začal organisovati novou skupinu. V této skupině byli celkem noví lidé, kteří nebyli známí veřejnosti jako komunističtí pracovníci a proto byla od nich odvrácena pozornost udavačů a fízlů. Byli to: soudruh Štěpán Balý, bratří Novotní, Josef Škop a později soudruh J. Wild.

Činnost této skupiny spočívala hlavně v sociální pomoci rodinám po zatčených a v činnosti propagační. Zde nutno zdůrazniti obětavou činnost soudruha J. Šimka, kterou potvrzuje vysoká konečná cifra vybraných peněz, na níž i on ze svých prostředků velmi přispíval. Hlavně to bylo pochopení bratří Novotných, kteří této akci věnovali sami bezmála částku K 40.000,-. Byla ještě celá řada drobných dárců, kteří se snažili svou finanční pomocí zmírniti těžkosti persekovaných rodin. Pokud propagace se týče, byl rozšiřován ilegální tisk a marxistická literatura, které byly půjčovány jak soudruhům v místě, tak i v Praze.

Díky vynalézavosti soudruha Ing. Břetislava Novotného byly připraveny v jeho dílně různé zbraně, jako ruční granáty, překážky na vykolejení vlaků a železné špičky na rušení automobilových transportů. Jeho závod stal se těsně před revolucí správkárnou ukrytých a poškozených zbraní.

Na tuto skupinu navázal Spojení prostřednictvím Josefa Škopa bratr Miroslav Šoufek, který byl pověřen ilegální skupinou "Hnutí za svobodu" organisováním ilegálního Národního výboru. Skupina J. Šimka zapojila se plně do přípravných prací revolučních "Hnutí za svobodu", do jehož ilegálního Národního výboru vyslala jako své zástupce soudruhy Štěpána Balého a Josefa Škopa, později Matěje Veselého a v době revoluční byla tato skupina v NV. rozšířena ještě o soudr. Josefa Šimka.

Radotínští komunisté od první chvíle své ilegální činnosti byli si vědomi toho, že miliony lidí bojují bitvu za svobodu pracujícího člověka. I oni tento úkol splnili v době, kdy se téměř celý národ postavil společně na odpor proti nenáviděným okupantům. Krutým údělem osudu ztratili při tom právě své nejlepší, nejodvážnější a nejpoctivější pracovníky.

Další oběti ilegální práce a sabotáží

Kromě ilegálně pracující odbojové skupiny bratra Jaroslava Matě-, jovského a skupiny komunistické byla v Radotíně celá řada odbojových pracovníků; o jejichž práci bychom snad ani dnes nevěděli, nebýti jejich zatčení, žalářování a mučednické smrti.

Na prvním místě jest jmenovati rodinu Vykoukovu, která se přistěhovala do Radotína v roce 1939 z Teplíc-Šanova. Pravoslav Vykouk, nar. 5. III. 1902, zaměstnáním výběřčí Středočeských elektráren a jeho manželka Pavla Vykouková, byli čelní sokolští pracovníci župy Krušnohorské. Oba byli ve styku se starostou sokolské župy krušnohorské V. Zelenkou, ředitelem školy v Praze XI., který pod krycím jménem "Hajský" spolu s Aloisem Moravcem, inspektorem ČSD v Praze XI., a Terezií Kaliberovou, rovněž sokolskými pracovníky, organisovali ukrývání parašutistické skupiny, která provedla atentát na Heydricha. Manželé Vykoukovi ukrývali československého kapitána Adolfa Opálku, který byl velitelem této parašutistické skupiny a který pak zahynul s celou svojí skupinou v pravoslavném kostele v Resslově ulici. Pravoslav Vykouk i jeho manželka Pavla byli zatčeni gestapem dne 30. června 1942 v Radotíně, převezeni na Pankrác, odtud do Terezína a posléze dne 22. října do Mauthausenu. V lednu 1943 byli oba tito neznámí hrdinové v Mauthausenu umučeni. Německá pomstychtivost nezastavila se ani před dětmi těchto nešťastných manželů. 16letá dcera Naděžda a 12letý syn Pravoslav byli rovněž zatčeni gestapem dne 22. XI. 1942, vězněni v různých internačních táborech a osvobozeni až po květnové revoluci.

Pro ilegální činnost a rozšiřování letáků byl zatčen dne 19. ledna 1943 Václav Smetivý, žel. zaměstnanec z Radotína, Jungmannova ul., který zemřel v Osvětimi již 10. III. 1943.

V roce 1944 byl popraven Josef Bělohoubek, automontér, nar. 20. I. 1918, bytem Radotín č. 193, který byl obžalován pro přechovávání a výrobu zbraní.

V plynové komoře v Rawensbrücku zahynula dne 15. března 1945 Marie Fárová, narozená 12. II. 1883, dobrá manželka soudruha Jana Fáry, bytem v Radotíně č. 883, který jako bývalý sociálně-demokratický člen zastupitelstva města Prahy byl zatčen i se svou manželkou v Radotíně dne 27. srpna 1944. Vrátil se sám po 38týdenním vězení v různých koncentračních táborech dne 22. května 1945.

František Chyba, nar. 20. II. 1914, mechanik, záložní československý letec, bytem v Radotíně č. 549, byl zatčen 14. října 1941 a pro radiotelegrafický styk s Ruskem a činnost v neznámé pražské ilegální organizaci byl vězněn na Pankráci, v Terezíně a pod surovou rukou zbabělých nacistů dotrpěl dne 13. února 1942 v Mauthausenu.

V koncentračním táboře mauthausenském zahynuli též Václav Horký, autodopravce, nar. 11. X. 1890, bytem v Radotíně č. 72 a Josef Kincl, nar. 24. II. 1900 z Radotína č. 98. I oni se stali nešťastnými oběťmi německé krvelačnosti.

Za akci, kterou s dnešního stanoviska musíme považovati za sabotáž, byl popraven železničář Antonín Píca z Radotína.

V koncentračních táborech a německých věznicích trpěla během okupace celá řada jednotlivých radotínských občanů, jejichž seznam podle zprávy

dodané Odbočkou Svazu osvobozených politických vězňů v Radotíně jest ke konci připojen.

Větší hromadná zatýkání udála se v těchto dvou případech: v aféře Antonína Polaneckého, která se pak rozšířila ve stíhání celé řady radotínských občanů pro výrobu a přechovávání zbraní a jež končila, jak již výše bylo zmíněno, popravou Josefa Bělohoubka. Další hromadné zatýkání událo se v polovině měsíce dubna 1944, kdy jako důsledek rozhozených protinacistických letáků po celém Radotíně byli zatčeni četní občané radotínští, kteří nebyli spolu ve skutečnosti v žádném ilegálním styku a kteří byli zatčeni pro pouhé podezření. Jejich uvěznění mělo působiti jako výhrůžka a výstraha radotínskému občanstvu. Všichni se po bezvýsledném vyšetřování vrátili po čtyřech až šesti týdnech z benešovské věznice domů.

Nejhroznější zločin německých nacistů proti lidstvu, t. j. soustavné pronásledování lidí z rasových důvodů, postihlo Radotín velmi těžce. Staré české židovské rodiny jako rodina Katzova, jejíž hlava Gustav Katz, řezník, nar. 24. III. 1869, byl nejstarším žijícím členem tělocv. jedn. Sokol v Radotíně, rodina Otty Friedmanna, obchodníka; nar. 8. XII. 1886, který byl dlouholetým komunálním pracovníkem a členem obecního zastupitelstva a školní rady, rodina Klepetářova, která v několika generacích v nejlepším souladu žila s radotínským občanstvem, rodiny bratří Picků, kteří se aktivně účastnili práce kulturní a činnosti sokolské a mnohé jiné poctivé české židovské rodiny musely opustiti své rodné domovy, do kterých se již nevrátily a bohužel snad nevrátí. Celkem 55 radotínských Židů zmizelo se světa jen proto, že němečtí nadlidé neuznávali v Židech člověka.

Seznam všech postižených jest na konci připojen.

Po smrti bratra Jaroslava Matějovského ztratila jeho odbojová skupina a okruh dalších spolupracovníků přímé spojení s Prahou, jak po stránce vojenské tak i zpravodajské. Od bratra Matějovského se vědělo pouze, že ve zpravodajském úseku se jednalo o t. zv. "akci Dejvice" a že o nejbližším nadřazeném vojenském velitelství (pro Zbraslav - škpt. Klíma) je informován bratr Šoufek. Rozčlenění místní vojenské organizace zůstalo zachováno, ale činnost byla omezena (vzhledem k tehdy panující situaci - 1943) pouze na přípravu pro vojenský zásah v případě potřeby.

Koncem r. 1944 a na počátku roku 1945, kdy domácí ozbrojený odpor mohl přijít v úvahu, navázal br. Šoufek spojení se škpt. Klímou, prostřednictvím br. arch. Svobody ze Zbraslavi. Štábní kapitán Klíma, který v té době pracoval v Praze, vzkázal, že nemá pro Radotín od vyššího velitelství žádných zvláštních rozkazů. Při této příležitosti arch. Svoboda sdělil bratru Šoufkovi, že není třeba přímých rozkazů od bývalého velitelství "Lexa", poněvadž domácí odpor je v okrese zbraslavském organizován na širším podkladě a to v ilegálním "Hnutí za svobodu", na které bude Radotín v nejbližší době zapojen.

Illegální "Hnutí za svobodu", které později spoluutvořilo Českou národní radu, organizovalo v okrese zbraslavském ilegální Národní výbory. Na okrese zbraslavském vedl toto hnutí učitel Polák z Mníšku. Zpravodajem byl dr. Franěk ze Zbraslavi, který spolupracoval s br. arch. Svobodou. Pro obvod radotínský (Radotín, Černošice, Mokropsy, Třebotov, Lochkov, Chuchle a Kosof) byl obvodovým pověřencem od 28. února 1945 br. arch. František Kříž z Radotína.

Poněvadž o br. Šoufkovi bylo známo, že byl v úzké spolupráci s br. Matějovským, zejména po stránce vojenské, byl jmenován dne 11. března 1945 místním vedoucím "Hnutí za svobodu" a uloženo mu vytvořit ilegální Národní výbor.

Při výběru dalších spolupracovníků řídil se br. Šoufek písemnými pokyny okresního vedení, že členy mají být jmenováni lidé z jednotlivých politických stran, které až dosud bojovaly za svobodu národa a že má být vzat zřetel na dřívější jejich ilegální činnost, ostatní kvalifikaci a levicovou orientaci. Podle těchto směrnic byl v polovině března 1945 ustaven ilegální Národní výbor, který podle rostoucích úkolů byl postupně rozšiřován a působil v tomto konečném složení:

Předseda: Miroslav Šoufek.

Místopředseda: Ing. Ladislav Patera.

Členové: Štěpán Balý, Ladislav Bejček, František Ejem, Ota Martínek,
Stanislav Roubal, Ing. Jan Roháček, Josef Škop, Matěj Veselý .

Tři z uvedených členů byli političtí vězňové, vrátivší se z kriminálů Gestapa.

Bratři Ladislav Bejček a Matěj Veselý vstoupili do ilegálního Národního výboru z neodvisle se tvořivšího Národního výboru z popudu odborářů, kteří se scházeli u bývalého předsedy Strany práce bratra Lešetického. Byl tedy v době revoluce v Radotíně jen jeden Národní výbor, který si uchoval svoji autoritu během celého průběhu.

Illegální Národní výbor si byl vědom toho, že musí pracovat pokud možno v nejužším kruhu a že ponechá stranou celou řadu spolehlivých a schopných občanů, kteří ve vhodném okamžiku budou mít příležitost účastnit se osvobozovací akce. Skutečnost ukázala, že tento předpoklad byl správný. Od svého ustavení scházel se ilegální Národní výbor v bytě bratra Šoufka, Kříže a bratří Novotných a podle dílčích úkolů u jednotlivých členů. Pokyny, podle kterých výbor pracoval, dodávalo okresní vedení, prostřednictvím bratra Kříže, který je rozmnožoval a dodával jednotlivým obcím svého obvodu.

Jednotliví členové rozdělili si mezi sebe úkoly takto: Předseda br. Miroslav Šoufek měl na starosti, kromě celkové organizace, organisování vojenské části, kde převzal a dále vybuďoval organizaci založenou br. Matějovským a jeho skupinou a použil v jádru velitelů čet, jak byli původně stanovení. Velitelem vojenským byl jmenován Národním výborem br. poručík v zář. Ota Martínek. V úseku vojenském bylo podle počátečních směrnic úkolem Národního výboru postarat se o zajištění pořádku v obci po osvobození, později bylo určeno vybudování 5členných "bojek" a teprve v posledních dnech před revolucí bylo uloženo, aby bylo připraveno ozbrojené povstání, které mělo vypuknout v příhodné době (v souvislosti s projektovanou generální stávkou). Zde byl Radotín v organisování daleko vpředu, neboť už od počátku měl řádně organisovány až do velitelů čet dvě roty, z nichž jedna byla určena jako pomocná pro zvláštní úkoly (na příklad pro spojení s parašutisty v okolí Dobříše, na pomoc Praze a pod.) a druhá pro vlastní obranu a pořádkovou službu v Radotíně. V té době nebylo ovšem známo, že Radotín se stane jevištěm skutečné bitvy těžkých zbraní.

Do tohoto rámce bylo zapojeno i četnictvo, kde místo tehdejšího velitele, který nebyl dosti spolehlivý, byl stanoven št. str. Wimr.

Již řadu týdnů před revolucí byly vykopány ukryté zbraně, přiděleny jednotlivým četám a pokud šlo o zbraně poškozené, byly opravovány a čištěny v továrně bratří Novotných. V této továrně měl Národní výbor k dispozici zásobu ručních granátů, konstruovaných bratry Novotnými a sabotážní zařízení na vykoľejování vlaků. Rovněž služba samaritánská byla vybudována. Na poště byl důvěrníkem Národního výboru legionář listonoš

Šubrt a na dráze výpravčí záložní důstojník Prokop, kteří podávali zprávy a informace.

Místopředseda Ing. Patera a členové Roubal a Ing. Roháček připravovali převzetí obce a celou organizaci obecního hospodaření po osvobození. Byli pro tento účel určeni z toho důvodu, že byli dlouho členy obecní rady, po případě obecního zastupitelstva a znali tedy do posledních podrobností chod a možnosti vedení obce a jejich podniků. Již dlouho za illegality spolupracovali s některými zaměstnanci obce, hlavně s úředníkem Šimicou a vedoucím tajemníkem Munzarem, kteří jim poskytovali podrobné informace. Příprava rozdělení referátů byla provedena tak, že v prvních dnech revoluce byla uvedena okamžitě v činnost a osvědčila se. Ing. Roháček byl mimo to i referentem pro věci sociální.

Bratři Veselý, Rejman a Balý měli na starosti spolupráci s radotínskými průmyslovými závody. Všude měli své důvěrníky a vybudovali ve všech závodech revoluční závodní rady, které po osvobození ochránily továrny. Nemůže být doceněna činnost, kterou uvedení bratři vykonali. Bratři Balý s Františkem Ejemem účastnili se také ilegální schůze všech revolučních rad Velké Prahy, konané na Žižkově. Jmenování bratří referovali na této schůzi o organizaci Národního výboru v Radotíně, která zejména po vojenské části byla také na místě oceněna. Bratři Ejem a Bejček připravovali zajištění osob německé národnosti, zrádců a národnostně nespolehlivých a jejich majetku. Dávno před revolucí byl pořízen seznam všech těchto osob, rozepsán abecedně i podle jednotlivých ulic a dodán velitelům jednotlivých čet. Jen tak se mohlo stát, že všichni Němci a zrádci byli během soboty 5. května 1945 zajištěni i se svým majetkem. Bratr odborný učitel Škop připravoval řešení otázek školských, tělovýchovných a osvětových. Také měl na starosti zapojení mládeže do osvobozovací činnosti. Mimo to jako záložní důstojník působil velmi značnou měrou při organizování věcí vojenských.

Jednotliví členové neomezovali se jen na úkoly shora uvedené, nýbrž pracovali v naprosté bratrské shodě na všech úkolech, které se vyskytly. Konána řada osobních návštěv u dra Fraňka na Zbraslavi a udržován každodenní styk s bratrem Křížem. Osvobozovací akce byla v Radotíně připravena do posledních podrobností tak, že měli jsme na př. již týden před 5. květnem vytištěno svolání o porážce Německa s podrobnými pokyny pro obyvatelstvo. Svolání vytištěno v místní tiskárně, jejíž majitel byl před tím pro podezření z tisku ilegálních tiskovin gestapem vězněn a který přes to vyšel nám ochotně vstříc a nejen, že svolání vytiskl, ale celý týden vytištěné v celém nákladu u sebe uchovával. Pro všechny členy ilegálního Národního výboru byly vyhotoveny tištěné česko-ruské legitimace, které opatřil i pro celý radotínský obvod br. Balý, rovněž gestapem dříve vězněný pro rozšiřování ilegálního tisku.

Občané!

Nacistické Německo je poraženo!

Vítáme na území Československé republiky vítěznou rudou armádou a armády západních spojenců!

V této velké chvíli, kdy přebíráme opět vládu
nad naší zemí, do svých rukou, musíme osvědčit
předsedu a tvoriteli celého národa.

Řídící státní se ujímá vládní vlády - Kollářův
- předsedátem vlády - Kollář

Do té doby, než se ukáže, že vláda
vše správně vede a okresní, okresní vláda republiky
Československé republiky, aby všichni vykonávali
svou povinnost, kterou jsou Nacističtí vládní, před
národní správou obcí a okresů.

Místní národní výbor Hrást na republiku byl na
okresní úroveň, aby všichni byli v správě obce
Rudolfa.

V důsledku toho Národní výbor dříve
dnes přijímá ve všem práci i povinnosti
správy obce a to:

1. vedemí a zodpovědnost za veškerou veřejnou a občanskou agendu,
2. velitelství v místě utvořeného útvaru československé vojska: „Národní stráž“, jejíž členové jsou označeni bílou páskou s nápisem O. S. N.
3. velitelství četnictva a policie,
4. vedemí pošty a dráhy,
5. vedemí všech revolučních závodních výborů místních továren.

Za Národní výbor:

předseda: Miroslav Šouftek

členové:

Štěpán Balý, Ladislav Bejček, František Eješ, Ota Martinek, Ing. Ladislav Patera, Josef Rejman, Ing. Jan Roháček, Stanislav Roubal, Josef Štěp, Matěj Veselý

Národní výbor měl se
bežně a zvláště se
všechny úkoly
vše a přemýšlet

Národní výbor se však sám
nemůže dopřít
jeho práce, co by
mohlo vzhledem k
jeho práci

Práce se obstará se
všechny úkoly, který
všechny úkoly, který
všechny úkoly, který

Všechny úkoly, který
všechny úkoly, který
všechny úkoly, který
všechny úkoly, který

Občané, Nacističtí výbor
dříve přebírá vládu
nad naší zemí, do svých
rukou, musíme osvědčit
předsedu a tvoriteli
celého národa.

Počátek revoluce zastihl tedy ilegální Národní výbor naprosto připraven, takže hned 5. května začal fungovat jako revoluční Národní výbor. I když revoluce v Radotíně vypukla spontánně z lidu na volání pražského rozhlasu o pomoc, byli všichni členové Národního výboru již v poledních hodinách v sobotu na svých místech a převzali iniciativu a vedení revolučních činů do svých rukou.

Prvním signálem revoluce bylo v sobotu ráno vztyčení státní vlajky na 80 metrovém komíně místní cementárny, provedeném dělnictvem závodu. Z usnesení Národního výboru bylo rozhodnuto vyvěsit vedle státní vlajky československé i státní vlajku sovětskou. Právě při přípravě tohoto vyvěšení sovětského praporu došlo k volání rozhlasu z Prahy a k počátku revoluce i v Radotíně.

O vojenském průběhu tohoto povstání a kritických okamžicích následujících dnů vypráví podrobně kapitola další. My se zmíníme na tomto místě jen o vlastní kompetenci a práci Revolučního národního výboru.

Obecní úřad byl převzat hned v sobotu, úředníci vzati do přísahy pro novou republiku, dosavadní starosta obce bratr Mašek předal správu obce revolučnímu Národnímu výboru. Předseda Šoufek poděkoval při tom bratru Maškovi za obezřetné vedení obce za doby okupace. Zaměstnanci obecního úřadu i obecních podniků dali všechny své síly s naprostým pochopením a bez ohledu na čas a nebezpečí do služeb osvobozené republiky. V sobotu odpoledne byly vylepeny vpředu uvedené plakáty s prohlášením o porážce Německa a s pokyny obyvatelstvu.

V sobotu, v neděli a v pondělí dopoledne (5., 6. a 7./5) bylo hlavní činností zajištění Němců a zrádců a jejich majetku, při čemž kromě vojenských jednotek a členů Národního výboru spolupůsobil velmi iniciativně br. Šimek, který byl současně kooptován za člena Revolučního národního výboru a jmenován předsedou bezpečnostní komise. Dále stal se členem revolučního Národního výboru i bratr Ing. Havlík, jeden ze spolupracovníků br. Matějovského.

Jak je zřejmé z dalšího, podrobného vylíčení vojenské části povstání stala se situace pro Radotín v poledních hodinách v pondělí dne 7. 5. kritickou, pro blížící se přesilu německých sil, vyzbrojených těžkými zbraněmi. Rozhodl se proto revoluční Národní výbor, po dohodě s vojenským velitelstvím pražským a místním, nejdříve dopravit zajištěné Němce jako rukojmí mimo dosah německé armády, aby tím zabránil v případě, že se Radotína zmocní Němci jejich represáliím proti civilnímu obyvatelstvu. Poněvadž (jak již zmíněno) v sobotu odpoledne bylo oznámeno veřejnosti tištěným prohlášením, že vlády ujala se zákonitá vláda československá v Košicích v čele s prezidentem republiky dr. Benešem, nemohl revoluční národní výbor zůstat jako celek v obci i na dále tím spíše, že valná část jeho členů byla vojáky. Proto většina členů revolučního Národního výboru, když bylo nařízeno stažení našich vojenských jednotek, odešla s těmito jednotkami.

Opatření to projevilo se v průběhu dalších dnů jako prozíravé, neboť Němci po vniknutí do Radotína vyslyšali obyvatelstvo o pobytu jednotlivých členů revolučního Národního výboru, jejichž jména byla uvedena na veřejně vylepených prohlášeních. Rovněž zjišťovali údaje o pobytu zajištěných Němců a o zacházení s nimi. Dokonce před svou kapitulací odeslali za transportem německých rukojmí ozbrojené auto s českým parlamentářem, aby zjistili, zdali zajištěným Němcům nebylo ublíženo a zdali jsou na živu. Radotínu a jeho obyvatelstvu hrozili velkými odvetami, hlavně při jednání, které na velitelství SS u Pajmů vedl místopředseda revoluč. nár. výboru Ing. Patera (který zůstal v obci) spolu s bratry Pelzem, Kovářem a Munzarem. Ze zkušeností mnoha obcí, kde Němci vyvraždili celé Národní výbory a mnoho civilního obyvatelstva je zřejmé, že odvezení a zajištění rukojmí bylo v tomto směru pro Radotín činem velmi šťastným.

Pohnuté doby skončily ve středu, kdy poslední zbytky německých SS opustili Radotín. Revoluční národní výbor znovu ujal se práce, které nyní bylo víc pro hroznou škodu způsobenou Němci na životech, zdraví i majetku. Ve čtvrtek dne 10. května 1945 v časných hodinách ranních uvítali jsme v Radotíně s láskou a dojetím hrdinnou Rudou armádu.

Končí se kapitola krásné práce pro národ a vlast, která i když byla nebezpečná, byla každým členem ilegálního a revolučního Národního výboru chápána jako vlastenecká povinnost, které se nelze vyhnouti. Pro všechny bude nejkrásnější vzpomínkou až do konce života.

Po dnech hrozného utrpení a bídy, po nejskvělejších vítězstvích v dějinách, nastoupili jsme do práce další, do práce pro novou a krásnou, demokratickou republiku Československou.

POPIS REVOLUČNÍCH BOJŮ V RADOTÍNĚ V KVĚTNU 1945

Zprávy vylíčené v této kapitole jsou sestaveny z písemných hlášení a zpráv vojenského velitele radotínské revoluční jednotky a z písemných i ústních zpráv velitelů i mužstva jemu podřízených.

Revoluční vojenská jednotka v Radotíně byla organizována v rámci ilegálního „Hnutí za svobodu“ v půli března 1945 předsedou ilegálního národního výboru npor. v zál. Miroslavem Šoufkem. Při tvoření této jednotky pokračoval npor. Šoufek na základech původní ilegální vojenské organizace, založené v roce 1939. Byla opět organizována jedna pěší rota a jedna záložní o třech četách a stanoveni velitelé a jejich zástupci jmenovitě až do velitelů družstev. Velitelé družstev měli ve svém okolí vyhlédnout potřebný počet mužstva.

S vlastní přípravou ozbrojeného povstání bylo započato počátkem

dubna 1945. V té době svolal ill. Národní výbor navržené velitele k první schůzce, kde byla schválena tato organisace:

velitel: por. v z. Ota Martinek,
zástupce velitele: kpt. franc. legií Miroslav Novotný,
velitel I. čety: npor. v z. Karel Svátek (přidělen vých. úsek Radotína),
zást. velitele: št. rotm. Jan Souček,
velitel II. čety: por. v z. Antonín Říha (střední úsek Radotína),
zást. velitele: npor. v z. ing. Jan Roháček,
velitel III. čety: npor. v z. František Rak (západ. úsek Radotína),
zást. velitele: št. rotm. Matoušek.

Na této schůzce byly dány základní směrnice k činnosti podle písemných rozkazů "Hnutí za svobodu". Pak následovalo ještě několik pracovních schůzek velitelů.

Několik dní před 5. květnem byla již nařízena zvýšená pohotovost, sestaven způsob nástupu jednotlivých čet, určeny nástupové prostory a první úkoly. Na pokyn "Hnutí za svobodu" byla stanovena expediční jednotka pro případnou pomoc Praze, nebo pro asistenci při dopravě zbraní, které měly být shozeny v prostoru Mníšek-Dobříš. Velitelem této jednotky byl určen škpt. Macháček. Zbraně, které do té doby byly uschovány, byly připraveny a rozděleny. Čekalo se pouze na pokyn shora k povstání.

V sobotu dne 5. května 1945:

dopoledne byla ještě porada velitelů úseků o posledních podrobnostech a provedena obhlídka terénu. Zatím v obci byly již v dopoledních hodinách spontánně vyvěšovány čs. a spojenecké prapory a veliká státní vlajka byla vztyčena na vysokém komíně místní cementárny. Vojenské vedení předpokládalo, že vojenské povstání bude provedeno na vyšší rozkaz ve večerních hodinách. Avšak národní revoluce vypukla přímo z lidu na výzvu čs. rozhlasu, který v poledních hodinách volal zoufale o pomoc.

Část připravené vojenské jednotky, za pomoci místního občanstva, odzbrojila posádku německého vojska, při čemž získala 17 pušek, 1 lehký kulomet a dva obrněné vozy. Současně byla obsazena četnická stanice, pošta, nádraží, provozovna elektrár. svazu a všechny veřejné služby. Určení velitelé se ujali velení přidělených úseků. Strážemi a hlídkami byl zajištěn celý rozsáhlý obvod obce a obsazeny všechny cesty. Již během odpoledne byl organizován chod služby veřejné, civilní i vojenské.

Vojenské velitelství bylo umístěno v místnostech četnické stanice. Spojení s nadřízenými úřady bylo docíleno zásluhou škpt. gšt. Musila a to s velitelstvím "Bartoš". Spojení se Štefánikovými kasárnami zprostředkoval škpt. Macháček. Se sousedy, t. j. Chuchlí, Smíchovem, Černošicemi,

Řevnicemi až Berounem navázal spojení npor. Svátek. Velitelství bylo rovněž ve styku s dobrovolníky a partyzány ppor. Levýho, č. 28. Pro spojení využívali jsme místní automat. pošt. ústředny, služebního telefonu dráhy a telefonní síť střeďočekského svazu elektrárenského.

Průběhem odpoledne shromáždilo a hlásilo se na vojenském velitelství množství vojáků a dobrovolníků a většina zál. důstojníků, kteří nebyli předběžně zařazení ve vojenské jednotce. Zároveň se přihlásili uniformovaní hasiči a skauti.

Odpoledne bylo zjištěno, že jest silně ohrožen Slivenec jednotkami SS, blížícími se z Prahy, a že o pomoc volá také Zbraslav. Do Slivence byla poslána ozbrojená četa z Hor. Černošic. Poněvadž výzbroj naší jednotky určené pro Prahu byla nedostatečná, a volání Zbraslavi o pomoc stále naléhavější, byla vyslána pomoc na Zbraslav, a to 1 obrněné a 1 nákl. auto s četou dobrovolníků pod velením ppor. Jandy. Zároveň bylo v 16.10hod odesláno auto s pomocí do Třebotova, kde místní německá posádka odpírala složití zbraně. Teprve v 17.15 hod. byl Třebotov zlikvidován a zbraně odtud odvezeny částečně do Černošic, částečně do Radotína. Tuto akci provedl por. v z. Josef Škop, který téhož dne ještě odzbrojil vojenskou posádku a posádku SS v Lahovicích.

K večeru se situace začala zhoršovat směrem od jihu. Telefonická služba v elektrár. svazu hlásila z různých svých stanic (Nespeky, Kamenice, Štěchovice-přehrada) pohyby silných obrněných a motor. jednotek SS z benešovska směrem ku Praze a ke Zbraslavi. Naproti tomu ze západu blížily se jednotky Vlasovovy armády, jichž první hlídkový vůz se ohlásil na voj. velitelství v Radotíně ve 20.25 hod. Za ním pak přijela celá četa: 2 tanky, 4 obrněné vozy a asi 80 mužů. Tato četa zůstala v Radotíně a její velitel major zdržoval se ve vých. úseku u npor. Svátka na nádraží, odkud byl očekáván případný nápor nepřítele ve směru od Zbraslavi. Ve 20.45 hod. došla velitelství zpráva o likvidaci odporu německé posádky ve Zbraslavi. Akce se zúčastnila vyslaná tam radotínská jednotka tím, že vyjednávala s velitelem německého vojska ve zbraslavském zámku. Německý velitel odejel spolu s radotínským kpt. Novotným ze Zbraslavi do Prahy, aby se osobně přesvědčil o situaci a mezitím ukořistila tam naše jednotka pod vedením por. Brzobohatého z budovy kláštera množství zbraní a střeliva, které bylo pak převezeno do Radotína a zde ihned použito pro vlastní vyzbrojení.

V noci z 5. na 6. květen vyhlásil vojenský velitel v Radotíně všeobecný poplach za účelem zesílení bojových jednotek a ke stavbě barikád a záseků proti tankům na všech silnicích a cestách. Na to ráno v 5.10 hod. došel rozkaz Národního výboru v Praze uzavřít všechny záseky na silnicích a cestách a bránit se, neboť od Benešova postupovala motorisovaná německá pěchota ku Praze a od Hradiška táhlo asi 500 mužů z pionýrské školy s děly a kulometry.

Stav našich bojových jednotek po nočním sesílení byl asi tento: 180 mužů vyzbrojených 45 puškami, 1 rychlopalnou puškou, 3 lehk. kulomety, 3 těž. kulomety (z toho však 2 bez nábojů), asi 50 ruč. granáty, 1 automat. puškou, 16 malorážkami a určit. počtem pistolí a lov. pušek a 2 obrněné vozy.

Situace v radotínském okolí se začala zhoršovat. Zbraslav se stala znovu dějištěm bojů. Protlačila se tam obrněná jednotka SS od Štěchovic. Četa Vlasovců chtěla jít volající Zbraslavi na pomoc, ale nedošlo k tomu, neboť už v 8.25 ráno 6. května došla ze Zbraslavi zpráva, že tamní Národní výbor byl nucen složit zbraně. Od té chvíle nastal pohyb v celém předpolí mezi Zbraslaví, Baněmi, Lipany a Radotínem. Naše pozorovatelna na kostelní věži hlásí útok 35 německých vojáků na Lipany a zároveň je hlášena střelba na lahovickém mostě a ústup jeho obránců směrem na Lahovice. O situaci v Radotíně a na Zbraslavi bylo informováno velitelství "Baroš".

Aby se v této situaci mohlo čelit všem eventualitám, vydal národní výbor v Radotíně mobilizační rozkaz pro osoby mužstva roč. nar. 1911-1917 a pro důstojníky a rotmistry bez rozdílu věku. Tím měl být zvýšen stav mužstva v bojové pohotovosti a umožněno vystřídati čety, které byly za nepříznivého počasí na stanovištích již plně 24 hodiny. K presentaci se celkem přihlásilo 208 mužů, z nichž bylo okamžitě nově zařazeno do čet 121 branců.

Vzhledem k vážnosti situace jmenoval národní výbor škpt. Ludvíka Macháčka prvním zástupcem velitele a škpt. gen. št. Musíla druhým zástupcem velitele.

Během dopoledne jsou stále hlášeny u Zbraslavi a Lipan pohyby jednotlivců a skupin.

V 15 hod. se dal na pochod ku Praze oddíl Vlasovovy armády, který byl v Radotíně již od sobotního večera, při čemž odvezl s sebou oba obrněné vozy z naší výzbroje. Pak přijížděly do Radotína další a další jednotky Vlasovců, jež brzy naplnily celou silnici z Čemošic až k radotínskému nádraží. V 18.15 hod. pěší rota Vlasovců se dala na postup od radotínského přivozu směrem na Zbraslav. Z pozorovatelny na kostelní věži byly hlášeny obrněné vozy nad Zbraslaví a palba děl na Modřany. Vlasovci vypálili několik ran z tanku směrem na zbraslavský zámek z těžkého minometu stříleli na Komořany. Partyzáni z Čemošic hlásí, že na Zbraslavi je 3000 německých SS. Velitelství "Baroš" oznamuje, že 10.000 německých pěšáků táhne od Benešova na Prahu. Ve Vraném se vzdal NV německé přesile. Z akce na Zbraslavi se po 22. hodině vrátila četa Vlasovců, která měla 2 mrtvé a 2 těžce raněné, jež ošetřil na bojišti MUDr. Sodja. Jeden z raněných zemřel.

Dne 7. května

byl ve znamení vážných zpráv z okolí. Četnická stanice v Modřanech nám oznámila, že město je obklíčeno vojskem SS a že prapor Vlasovců, který tam bojuje, je rozdělen ve dvě části, z nichž jedna je rovněž obklíčena. Zbraslav je v rukou SS vojska. Proto ráno v očekávání vážných věcí nařídil vojenský velitel zřízení lékařské služby. Šéflékařem byl jmenován obvodní lékař MUDr. Trnka a jeho zástupcem MUDr. Sodja. Vojenský lazaret byl zřízen ve školní budově.

Pozorovatelna na věži hlásila od časného rána pohyby vojáků za řekou u Zbraslavi, u dvora Peluňku a u Bud. Hlášeny vozy na silnici z Peluňku k Radotínu. Kolem 9. hod. bylo pozorováno shromažďování se německých jednotek mezi Zbraslaví a lahovickým mostem a postup jednotlivců k Radotínu. Od zbraslavského zámku jsou hlášeny další německé jednotky na postupu k Lahovicům.

Na žádost vládního vojska posíláme k lahovickému mostu nášlapné miny.

Naše situace v této době: šrtm. Matoušek a čet. asp. Černý má obsazen se svou četou západní úsek obce se zajištěním směrem k Černošicům a Třebotovu. Por. Ant. Říha zajišťuje střed obce směrem k Cikánce. Východní úsek, t. j. prostor u nádraží a na "Benátkách" se zajištěním směrem k Chuchli a k Lahovicům, odkud přichází tanková jednotka, drží npor. Svátek, který současně udržuje telefonická spojení s Prahou (vel. Bartoš) i s okolními žel. stanicemi. Mimo to byla ještě na rychlo zřízena nová četa na posílení jednotky npor. Svátka, a zasazena mezi četou por. Kučery a ppor. Jandy, takže východní úsek npor. Svátka, kde byl očekáván nápor nepřítele, byl zajištěn takto: Na levém křídle četa por. Kučery zajišťuje terén železniční trať-silnice až k tenisu směrem k Chuchli, střed drží četa, jejíhož velení se ujal v nedostatku jiných důstojníků škpt. Macháček, směrem proti Lahovicům a na pravém křídle četa ppor. Jandy - povodí Berounky, směr palby Zbraslav-Peluněk. Pozorovatelna je na věži kostela a druhá na nádraží na vysoké hromadě tam složeného dříví. Stav mužstva na stanovištích asi 200 mužů. Všechny komunikace jsou uzavřeny záseky.

Za této situace začal pozvolný postup německých tanků a jednotek od Zbraslavi směrem ke dvoru Peluňku a k Radotínu. Také na stráních u Baní a k Lipanům pohyby jednotlivců. Na silnici u Zbraslavi pod Havlínem se posunuly německé tanky asi v 9.30 hod. a zahájily palbu na Radotín. Zásahy u továrny Pantof a na obytnou čtvrť nad továrnou a dráhou. Počet tanků nelze toho času zjistit. Také na silnici ze Zbraslavi do Prahy jsou hlášeny tanky blížící se k Lahovicům a ostřelující je. Tato zpráva je doplněna hlášením ppor. Jandy, že proti jeho levému družstvu byla zahájena palba z pušek od pravého okraje zbraslavského zámku.

Směrem od Zbraslavi jsou pozorovány pohyby pěchoty za tanky, které stále ostřelují prostor za lahovickým mostem. V 11 hod. hlásí pozorovatelna, že německé tanky přejíždějí lahovický most. Také pěchota postupuje za nimi. Hloučky pod Baněmi zůstávají na místě, menší skupinky se pohybují se strání k Lipanům. Na silnici Zbraslav-Radotín před dvorem Peluněk hlášeno 5 maskovaných vozů.

Vojenský velitel nařídil přestěhování munice a výbušnin (npor. let. v zál. Kittler) z dosavadního skladiště na velitelství (četnická stanice) do sokolovny a dal dispoice pro případný odsun muničního skladiště mimo obec ve směru na Zadní Kopaninu. Současně upozornil předsedu NV, aby byl připraven k případnému odvezení zajištěných Němců jako rukojmí z Radotína, aby se nedostali nepříteli do rukou.

Před 12 hod. proletěla nad Radotínem a podél Vltavy ke Zbraslavi 3 nepřátel. letadla a poté byla zahájena na střed Radotína dělostř. palba z postavení u Komořan a z tanků pod Havlínem u Zbraslavi. Podle střepin granátů usuzováno na ráži kolem 12 cm. Zásahy v cementárně a v obytných domech u sokolovny a u elektrárenského svazu. Podle hlášení z pozorovatelny postupovaly hloučky německé pěchoty od zbraslavského zámku a od Lipan přímo směrem na Radotín. Po 12 hod. přejely německé tanky lahovický most a umístily se na silnici Lahovice-Radotín asi 500 m od mostu. Bylo jich celkem 5. Současně se daly v pohyb dva německé tanky od dvora Peluňku k radotínskému přivozu.

V této chvíli nám slíbil jistý velitel partyzánů, že nám obstará pomoc pěti tanků z Berouna, že však si ještě provede obhlídku terénu směrem k Chuchli. Cestou byl však napaden palbou děl z tanků a jeho auto zničeno přímým zásahem. Poněvadž jsme byli jen s lehkými kulomety proti tankům bezmocni, zavolali jsme na pomoc pojízdnou železniční protiletadlovou baterii ze Smíchova. Umístila se u Waltrovy zahrady ve Velké Chuchli a zahájila palbu na tanky. Po krátké přestřelce byla však vyřaděna, neboť obě lokomotivy byly zasaženy. Tak nám odpadla jediná účinná pomoc proti nepřátelské obrněné vozbě.

Když se nepřátelské tanky v počtu osmi (5 na silnici u Lahovic, 2 na silnici Peluněk-Radotín a 1 pod Havlínem), začaly blížit k Radotínu, a započala prudká dělostřelecká palba, nařídil vojenský velitel por. Martínek, aby NV odvezl zajištěné 23 Němce z Radotína do Zadní Kopaniny a vojenské zajatce v počtu 42 do Vořecha. Provedl předseda NV npor. Šoufek. Četa škpt. Macháčka, která zaujala obranné postavení na východním okraji Radotína, s úkolem působiti do prostoru před zřízenými záseky, držela v šachu skupinu pěchoty mezi Zbraslaví a Beroučkou a pěchotu s tanky, postupující od Lahovic. Při tom dělostřelecká palba na Radotín nepřestávala. Lazaret, zřízený MUDrem Trnkou, v budově měšťanské školy, zahájil činnost.

Ve 14 hod. zahájily postup od dvora Peluňku 2 nepřátelské tanky a jeden z nich dojel až k Berounce u radotínského přívozu. Také 2 tanky od Lahovic se přesunuly, aniž bychom mohli čím účinně zasáhnout, až k železnici na silnici Radotín-Chuchle a 3 zbývající tanky po silnici z Lahovic až těsně k Radotínu. Děla i tanky stále ostřelovaly Radotín. V této situaci vztýčil tank za přívozem bílou vlajku s výzvou, abychom vyjednávali o kapitulaci Radotína. Protože jsme nehodlali složit zbraně a vydat se Němcům na milost a nemilost a při tom jsme neměli žádných účinných zbraní proti tankům, a dostatek ozbrojených lidí, abychom mohli čelit soustředěnému náporu německých pancéřových jednotek, jejichž velké zálohy byly na Zbraslavi a neustále proudily od Štěchovic, a hlavně to, že Němci hrozili vypálením a srovnáním celého Radotína se zemí, postřílením všech obyvatel, jejichž odsun nemohl být pro krátkost času proveden, nařídil vojenský velitel odvezení skladiště střeliva a výbušnin do Zadní Kopaniny. Po poradě s předsedou NV npor. Šoufkem a v dohodě s nadřízeným vojenským velitelstvím, nařídil vojenský velitel Por. Martínek postupný odsun vojenských jednotek z Radotína do lesů na severozápad, do prostoru Kosoř-Zadní Kopanina, kde se bojová jednotka soustředí a zorganizuje. Civilnímu obyvatelstvu bylo doporučeno narychlo vyslanými hlídkami hasičů a skautů, aby podle možnosti a vlastního uvážení opustilo obec a tím se vyhnulo násilnostem se strany německého vojska. Jistá část obyvatelstva skutečně obec v neustávající dělostřelecké palbě opustila. V dotyku s nepřítelem zůstala jedna četa na silnici k Třebotovu a četa škpt. Macháčka v údolí radotínského potoka za zásekem na silnici směrem k Cikánce. Ostatní ustoupily do Kosoře a k mlýnu bratra Maška v Zadní Kopanině. Němečtí vojenští zajatci byli eskortováni do Ořecha a tam předáni tamnímu veliteli vlasovských vojsk. Ostatní Němci z Radotína byli odvedeni jako rukojmí dále do Chotče, kde byli zajištěni. Přesun a zajištění provedli předseda NV npor. Šoufek a člen NV por. Škop. Mezitím vniklo pak do Radotína německé vojsko, jehož tanky, které zůstaly mimo dosah našich zbraní, nemohly již účinně podporovat jeho činnost bez nebezpečí ohrožení vlastních jednotek. To umožnilo části našich jednotek a četě Vlasovců proniknouti zpět do Radotína. Také četa za silnicí k Třebotovu se skupinou partyzánů z Černošic a Řevnic pronikla téměř až ke hřbitovu a po silnici až ke Koruně. K večeru však všechny jednotky, příliš slabé pro boj v noci, ustoupily až na okraj obce za poslední záseky, kde přenocovaly pod ochranou polních stráží. Před půlnocí téhož dne provedl škpt. Macháček s družstvem vybraných dobrovolníků ozbrojený průzkum za účelem získání zpráv o sestavě protivníka a podařilo se mu proniknouti přes střed obce k nádraží a až na levý břeh Berounky. Zjištěno, že nepřítel pod ochranou předních stráží měl obsazenu převážnou část Radotína.

Den 8. května 1945

Po poradě s důstojnickým sborem bylo rozhodnuto zaútočit na Radotín a Němce vytlačit. Již za ranního šera nastal generální útok všech našich jednotek na Radotín, Jedna četa spolu s četou Vlasovců zahájila postup v 6 hod. údolím radotínského potoka a jiná četa spolu s partyzány podél černošické silnice ke středu obce. Tři čety utvořené v Chotči velitelem por. Martínkem vyrazily ve 3.30 hod. z Chotče pochodem do Kosoře a odtud v 7 hod. po okrajích lesů a podél silnice Kosoř-Radotín k Radotínu. U vodojemu vydal por. Martínek rozkazy těmto třem četám: První četa útočí podél třebotovské silnice na střed obce, vpravo od ní 2.četa přes Viničky podél dráhy ke škole a 3.četa po svahu dolů ke družstevní čtvrti a pak mezi drahou a řekou směrem na hřbitov, s úkolem vyřadit odpory u hřbitova a školy, případně za řekou a tak vyvrátit nepřátelské postavení na levém břehu Berounky. Stanoviště velitele roty na ose podél třebotovské silnice, ul. Kar. Světlé a hlinišť bývalé cihelny, odkud sledoval velitel boj a dával rozkazy. Levý bok těchto operací byl rovněž našimi jednotkami zajištěn proti případnému obchvatu ve směru od záseku na výpadové silnici k Cikánce. Všechny jednotky útočily po celé dopoledne soustředěně na střed obce za vzrůstající se dělostřelecké palby (granáty, šrapnely) do prostoru znovu námi získaných a za tvrdých pouličních bojů zatlačovaly německé jednotky zvolna až k čáře škola-přívoz-Poděbradova ulice-Benátky. Během těchto bojů střídaly se namnoze situace úspěšné s kritickými vzhledem k bezvadné výzbroji a výcviku SS-manů a improvisaci ve všech směrech na straně naší.

Boje se zúčastnilo mimo radotínských čet družstvo dobrovolníků z Třebotova pod vedením voj. Lepšíka, četa dobrovolníků - partyzánů z Černošic a četa Vlasovců. Těžké zbraně u nich nebyly žádné, přísun střeliva též žádný. K dispozici partyzánské čety byly dva lehké obrněné vozy s namontovaným lehkým kulometem, ale bez zkušených vojáků. Za tohoto stavu podařilo se nám zatlačit nepřítele až na úzký prostor podél Berounky. Během těchto bojů posunuly se 2 těžké tanky až na silnici "Na Benátkách", odkud svou palbou doplňovaly palbu děl od Zbraslavi. V těchto bojích jsme měli ztráty na mrtvých a raněných.

Za této situace asi ve 13.30 hod. dalo pražské vrchní velitelství rozkaz (telefonicky) na železniční stanici v Radotíně, aby byl ihned vyzván velitel bojující jednotky, aby se dostavil k telefonu a přesvědčil se tak osobně, že již generál Toussaint podepsal kapitulaci německých vojsk na celém území býv. Protektorátu. Tento telefonický příkaz zněl takto: "Vejděte ve styk s velitelem německých jednotek, necht' se dostaví k telefonu a volá čís. 90093, kde obdrží další rozkazy. Podpis: Gen. Toussaint". Poněvadž v blízkosti nádraží nebyl v té době žádný z velitelů bojujících jednotek, odebral se

nádražní zřízenec Václav Štorek, průvodčí vlaků, se dvěma muži k veliteli jednotky SS, bojující v Radotíně, aby se dostavil na nádraží. Po delším zdráhání se dostavil Obersturmführer Herbert Sperber, právě když přišel na nádraží také vojenský velitel Radotína por.Martínek. Německý velitel po rozhovoru s pražským hlavním velitelstvím o kapitulaci německého vojska prohlásil, že rozkazy přijímá jen od svého vyššího velitelství a že telefonická zpráva od českého velitelství mu není naprosto směrodatná, on že bude pokračovat v boji. Pak prohlásil por. Martínkovi, že má rozkaz probojovati se až k liniím anglo-amerického vojska a že kapitulovat nebude. Naopak žádal bezpodmínečnou kapitulaci Radotína, složení zbraní na náměstí a shromáždění všech mužů v obci, jinak že Radotín srovná se zemí a obyvatelstvo bez rozdílu zda děti, ženy, muži, starci nebo nemocní, že vyvraždí. Po delším jednání, v němž ho por. Martínek upozorňoval na důsledky jeho činu, že je to zbytečné prolévání krve v době, kdy vlastně boje byly skončeny, uvolil se Sperber, že se radiotelegraficky spojí se svým vrchním velitelem a vyžádá si rozkazy. Avšak v 15 hod. oznámil, že zpráva o kapitulaci je falešná, že je to bolševická propaganda a žádal, aby místní ozbrojené síly do 15 minut kapitulovaly, jinak že svými těžkými zbraněmi rozstřílí celou obec a obyvatelstvo dá postřílet.

Mezi dobou vyjednávání odtáhla z Radotína četa Vlasovců s odůvodněním, že je již vyčerpána a že nemá dostatek zbraní, aby mohla čelit přesile nepřítele, který je v záloze před Radotínem. Dále se stáhla celá jednotka partyzánů, která rovněž nechtěla složit zbraně, načež zůstaly vlastní jednotky radotínské bez podpory. Když 15.15 hod. dal velitel por.Martínek oznámit německému veliteli, že bezpodmínečná kapitulace není myslitelná, zahájili Němci palbu ze všech zbraní na Radotín. Proto por.Martínek nařídil ústup z Radotína směrem ke Kosoři, aby se zbytečným odporem nezvýšily ztráty. Po ústupu našeho vojska, jehož ústupové cesty byly neustále ostřelovány nepřítelem (granáty a šrapnely), vnikli Němci znovu do obce, před své tanky postavili ženy a děti a hnali je před sebou jako rukojmí, připraveni je zastřelit, kdyby se někdo v obci postavil na odpor. Přesto, že nikdo na tyto vrahy již nevystřelil, byli tři rukojmí zastřeleni a to: Ponc Josef, Hazuka Václav a Kvěšek Alois. Zuřící Němci začali pak řídit v domech, zvláště tam, kde nebyl nikdo doma. Brali cenné věci, rabovali, ničili vandalsky byty atd. Vyzvali naše jednotky ke složení zbraní a mužstvo, aby se vrátilo, jinak že zastřelí každého, koho najdou v lesích. Nikdo však z vojáků výzvy neuposlechl.

Naše vojenské jednotky, ustoupivší z Radotína (mimo zadních hlídek) se soustředily v Kosoři, kde očekávaly další rozkazy. Byla organisována ochrana Kosoře. Zajištěné radotínské Němce odvedl předseda NV

npor. Šoufek a por. Škop dále do Řevnic, kde je předali pro berounský internační tábor.

Za bojů v Radotíně padlo a bylo usmrceno celkem 19 našich bojovníků a občanů a 3 Vlasovci. Naproti tomu nepřítel měl ztráty asi 60 SS-manů podle vlastního doznání jejich velitele.

Dne 9. května

dopoledne bylo uvedeno ve všeobecnou známost, že kapitulace německých vojsk je již podepsána. I jednotky SS v Radotíně dostaly příslušný rozkaz a chystaly se k odchodu směrem na západ. Od Zbraslavi se sem stahovaly všechny zálohy v síle několika tisíc mužů. Zbytečnou výstroj spalovaly a střelivo a zbraně ničily nebo odhazovaly do řeky.

Během dne se již vracelo obyvatelstvo do Radotína. Večer, asi v 19 hodin, odtáhly poslední jednotky německých vojsk směrem na západ. Vlastní jednotky ještě do večera obsadily Radotín.

Od 10. května

zřídil vojenský velitel strážní a pohotovostní oddíl, který pak fungoval jako stálá posádka na ochranu životů a majetku obyvatelstva. Části oddílu účastnily se ve spolupráci s okolními osadami na čištění lesů od zbytků nepřítelů. Z této vojenské jednotky, jež byla postavena z branců získaných vlastní částečnou mobilisací ze dne 6. 5. 1945, byla dne 21. května 1945 vytvořena Revoluční garda pod vedením por. Martínka a po jeho odchodu do činné služby vojenské převzal velení RG npor. Svátek. Později výnosem MNO, který řešil tyto otázky, byla RG rozpuštěna.

Bilance vojenského lazaretu

Lazaret byl zřízen v pondělí dne 7. května 1945 v budově měšťanské školy. Šéfem byl jmenován MUDr. Jaroslav Trnka, zástupcem MUDr. Valentin Sodja. K lékařské službě byli přiděleni: MUC František Holík, MUC František Šmídl, MUC Suková, MUC Lancinger, MUC M. Šmídl. Ošetrovatelské, pomocné, samaritní a zásobovatelské službě bylo přiděleno celkem 74 osob. Bylo zřízeno 5 pokojů o 75 lůžkách, ošetrovna s 5 ošetrovacími stoly.

Celková bilance lazaretu:

Ošetřováno 36 vážně raněných, z toho 16 těžce. Šest těžce raněných převezeno do berounské nemocnice, 10 do pražské nemocnice. Ambulantně bylo ošetřeno asi 100 pacientů. Zjištěno a ohledáno 26 mrtvých.

Při ostřelování a bojích v Radotíně bylo poškozeno 98 obytných domů, z nichž 14 velmi těžce a mimo to částečně demolován kostel



Za bojů poškozený dům v Radotíně

Boje v Radotíně

proti německé přesile oddílu SS byly velmi tuhé. Radotínští občané, ať již zařazení do řádných bojových jednotek, či shodou okolností donucení bojovat na vlastní pěst, zaslouží si plného uznání. Toto uznání v nemenší míře patří rovněž vojenským jednotkám, které přišly Radotínu na pomoc, a to hlavně dobrovolníkům, vojákům a partyzánům z okolních obcí.

Bojová činnost v Radotíně byla nadřizována vojenskými velitelstvími, zvláště po stránce celkové obrany Prahy, náležitě zhodnocena.

V bojích vynikli mnozí jednotlivci mimořádnou hrdinností. Všem těmto bojovníkům náleží dík veškerého občanstva Radotínského. S největší úctou pak skláníme se před památkou těch, kteří se zbraní v ruce obětovali za svobodu vlasti své životy.

Byli to:

Adam František, padl 8. května při boji o střed Radotína v zahradě p. Münchena, kde byl zaskočen celým družstvem SS.

Bílek Jan, padl 8. května při čelném útoku na hnízdo těžkého kulometu umístěného za tabáční budkou u Nebeských.

Houška Alois, padl 8. května při obsazování Radotína na třebotovské silnici u garáže p. Josefa Kincla.

Kaftan Jaroslav, padl 8. května na průzkumné hlídce zasažen ručním granátem, v ulici Poděbradově před skladištěm p. Sládka.

Květoslav Mašita ze Všenor, padl dne 7. května 1945, když jeho auto při obhlídce terénu na silnici za továrnou Pantof bylo zasaženo granátem z tanku.

Smutný Karel, padl 8. května před Elektrárenským svazem při pokusu zmocnit se německého kulometu.

Waldhauser Josef z Horních Černošic, padl dne 8. května u Banzlovy vily v boji o přechod přes Berounku.

Jako rukojmí před hlavními německých tanků padli dne 8. května:

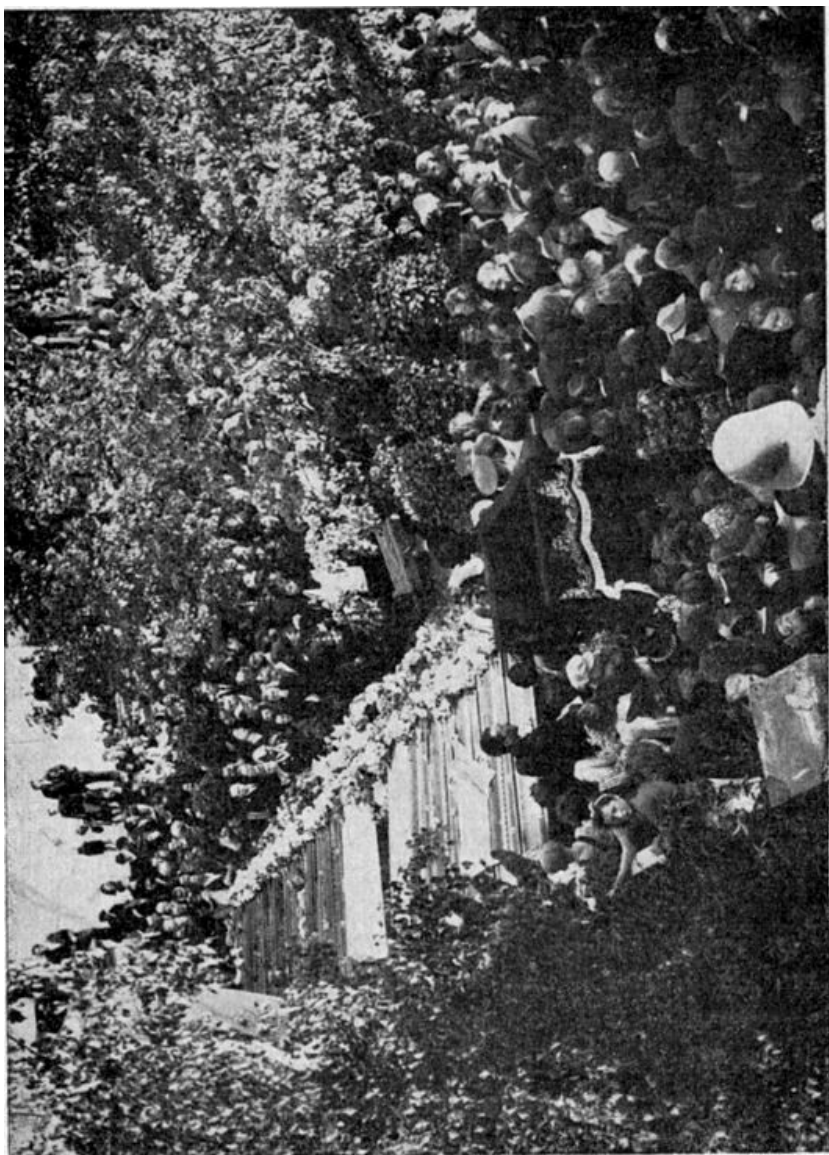
Kvěšek Alois, Ponc Josef a Hazuka Václav. Stalo se tak při vstupu tanků jednotek SS do Radotína v ulici Zizkově.

Při ostřelování Radotína z tanků, děl a kulometů padlo nebo bylo zastřeleno celkem 9 občanů, jejichž jména jsou uvedena v seznamu padlých na konci této knížky.

Kromě toho padli v bojích o Radotín 3 vojáci Vlasovovy armády.

Revoluční boje proti SS jednotkám v Radotíně vyžádaly si celkem 22 obětí na životech.

Národní výbor vypravil padlým hrdinům ve čtvrtek dne 10.5.1945 společný národní pohřeb.



Pohřeb obětí z revolučních dnů

Údaje obsažené v této brožurce byly čerpány z největší části z úředních záznamů a zpráv místního Národního Výboru, místního vojenského velitelství a ze zprávy, dodané Odbočkou Svazu osvobozených politických vězňů v Radotíně. Jiné události, pokud nebyly těmto místům známy, hlášeny, nebo oznámeny, nemohou zde býti uvedeny.

SEZNAM RADOTÍNSKÝCH OBČANŮ,

kteří byli za doby německé okupace z důvodů politických neb rasových věznění a útrapy žaláře přežili:

Albrecht Václav, zedník, nar. 8.9.1890, Radotín 70 - 1 rok, 7 měs.
Balý Štěpán, typograf, nar. 28.11.1912, Radotín 361 - 6 týdnů.
Bauer Josef, inspektor ČSD, nar. 10.3.1892, Radotín 805 - 5 týdnů.
Bejček Ladislav, průvodčí E. P., nar. 28.8.1904, Radotín 634 -18. týdnů.
Bílek Jaroslav, truhlář, nar. 16.3.1915, Radotín 564 - 1 rok, 7 měs.,
odsouzen k smrti.
Dohnal Miroslav, automontér, nar. 25.12.1926, Radotín 215 - 21 týden.
Erben Josef, ing., tech. úředník, nar. 13.4.1889, Radotín 530 - 36 týdnů.
Fára Jan, soukr. úředník, nar. 7.10.1886, Radotín 838 - 38 týdnů.
Flemer Karel, truhlář, nar. 1.2.1892, Radotín 26 - 4 roky, 21 týden.
Hašek Václav, inspektor ČSD, nar. 3.1.1894, Radotín 508 - 5 týdnů.
Houska Josef, úředník, nar. 14.7.1907, Radotín 75 - 4 týdny.
Hübšchová Magdalena, prodavačka, nar. 22.6.1912, Radotín 329 - 20 týdnů .
Josef Ferer, figurant, nar.17.7.1913, Radotín 103 - 1 rok, 7 měsíců,
odsouzen k smrti.
Jindra Miroslav, maj. továrny, nar. 8.10.1899, Radotín 376 -15 týdnů.
Jindra Přemysl, spolumajitel tov., nar.13.9.1924, Radotín 376 -15 týdnů.
Klimeš Václav, lakýrník, nar. 27.9.1889, Radotín 902 - 1 rok, 7 měs.
Koc Rudolf, účetní, nar. 8.4.1898, Radotín 20 - 4 týdny.
Kočárek Václav, elektromontér, nar.17.8.1900, Radotín 554 -1 rok, 8 měsíců.
Kramerová Aranka, dámská krejčová, 4.5.1930, Radotín, Lahovská – 22
měsíců.
Laňka Jaroslav, modelář, nar. 11.4.1914, Radotín 338 - 11 měsíců,
odsouzen k smrti.
Levinský, Josef, obchodník, nar. 6.3.1887, Radotín 519 - 7 měsíců.
Levinská Hedvika, obchodnice, nar. 18.10.1889, Radotín 519 - 8 týdnů.
Lipský Rudolf, Dr., úředník, nar. 28.1.1895, Radotín 187 - 12 týdnů.
Litten Harry, obch. příručí, nar. 23.7.1919, Radotín 321 -12 měsíců.

Maštera František, soustružník, nar. 20.9.1911, Radotín 563 - 1 rok, 7 měsíců, odsouzen k smrti.

Morch Alois, pošt. zřízenec, nar. 7.3.1904, Radotín 647 -1 rok.

Morch Zdeněk, studující, nar. 26.9.1926, Radotín 647 - 1 rok .

Morchová Růžena, v dom., nar. 10.9.1903, Radotín 647 - 1 rok, 8 měs.

Novák Jan, brusič kovů, nar. 6.7.1902, Radotín 519 - 1 rok, 7 měs.

Prchal Bohumil, obchodvedoucí, nar. 23.6.1905, Radotín 103 -1 rok, 7 měsíců.

Procházka Petr, obchodník, nar. 18.7.1901, Radotín, 5 týdnů.

Roháček Jan, ing., techn. úředník, nar. 20.3.1904, Radotín 20 - 4 týd .

Rydrych Lubomír, elektrotechnik, nar. 6.12.1920, Radotín 543- 7 měsíců.

Řečka Václav, lakýrník, 4.4.1918 nar., Radotín 489 - 7 měsíců.

Říha Josef, dělník, nar. 14.7.1910, Radotín 74 - 8 týdnů.

Schneider Bohuslav, drogist, nar. 18.11.1903, Radotín 2 - 2 roky, 11 měsíců

Schneider Karel, ing. Dr., ředitel, nar. 26.8.1899, Radotín 21 -.6 týd.

Schneiderová Jolanda, v domácnosti, nar. 7.12.1906, Radotín 21 - 21 měsíců.

Spilka František, zámečník, nar.3.4.1904, Radotín, 8 měsíců.

Šnajberk Miroslav, nástrojař, nar. 10.5.1922, Radotín 75 - 7 měsíců .

Silberstein Volf, závozník, nar. 15.9.1899, Radotín 760 - 12 týdnů.

Tesař František, stroj. zámečník, nar. 29.1.1917, Radotín 272 -7 měs.

Tesařová Ludmila, v domácn., nar. 22.9.1920, Radotín 272 - 7 měs.

Tlášek Bořivoj, soukr. úředník, nar. 19.3.1911, Radotín 670 - 2 roky, 8 měsíců.

Trhlík Antonín, zam. ČSD, nar. 1.9.1906, Radotín 869 -1 rok.

Vambra František, st. polesný v. v., nar. 18.9.1889, Radotín 386 1 rok.

Vostříž Václav, soukr. úředník, nar. 26.12.1918, Radotín 592 - 1 rok, 6 měsíců.

Wachet Vladimír, majit. tiskárny, nar. 11.2.1917, Radotín, 5 týdnů.

Winternitz Josef, MUDr., lékař, nar. 31.12.1879, Radotín 148 - 9 měs.

SEZNAM RADOTÍNSKÝCH OBĚTÍ NACISTICKÉHO

REŽIMU:

POPRAVENI NEBO UMUČENI V KONCENTRAČNÍCH TÁBORECH:

BALÝ VÁCLAV, strojní zámečnick, nar. 20.XI.1887, Radotín 326.
BĚLOHOUBEK JOSEF, automontér, nar. 20.1.1918, Radotín 193.
FÁROVÁ MARIE, v domácnosti, nar. 12.II.1883; Radotín 838.
HORKÝ VÁCLAV, autodopravce, nar. 11.I.1890, Radotín 72.
CHYBA FRANTIŠEK, mechanik, nar. 20.II.1914, Radotín 549.
KINCL JOSEF, autodopravce, nar. 24.11.1900, Radotín 98.
MATĚJOVSKÝ JAROSLAV, úředník, nar. 28.I.1901, Radotín.
PÍCA ANTONÍN, železničář, nar. 10.7.1899, Radotín 487.
SMETIVÝ VÁCLAV, železničář, nar. 13.IV.1915, Radotín 255.
VANČURA PAVEL, úředník, nar. 15.X.1901, Radotín.741.
VYKOUK PRAVOSLAV, výběrčí, nar. 5.III.1902, Radotín 320.
VYKOUKOVÁ PAVLA, v dom., nar. 14. III.1896, Radotín 320.

PADLI SE ZBRANÍ V RUCE V KVĚTNOVÉ REVOLUCI 1945:

ADAM FRANTIŠEK, truhlář, nar. 16.VII.1906, Radotín 679.
BÍLEK JAN, úředník, nar. 26.IV.1911, Radotín 107.
HOUSKA ALOIS, dělník, nar. 28.II.1910, Radotín 394.
KAFTAN JAROSLA, topič, nar. 2.VIII.1900, Radotín 35.
MAŠITA KVĚTOSLAV, nar. 8.III.1927, Všenory.
SMUTNÝ KAREL, úředník, nar. 13.XI.1902, Radotín 49.
WALDHAUSER JOSEF, Horní Černošice.
3 VOJÁCI Vlasovovy armády.

PADLI JAKO RUKOJMÍ PŘED HLAVNĚMI TANKŮ:

HAZUKA VÁCLAV, průvodčí vlaků, nar. 7.X.1900, Radotín 465.
KVĚŠEK ALOIS, dělník, nAr. 15.X.1898, Radotín 395.
PONC JOSEF, dělník, nAr. 4.I.1909, RadoTín 77.

PADLI, JAKO OBĚTI BOMBARDOVÁNÍ RADOTÍNA DĚLY, TANKY A KULOMETY:

HOLINGER JOSEF, mechanik, nAr. 17.V.1917, Radotín 186.
KAŠÁK KAREL, dělník, nar. 26.I.1892, Radotín 163.

MATĚJKOVÁ MARIE, manželka železn., nar. 20.XI.1897, Radotín 485.
MÜNDL KAREL, student, nar. 18.V.1922. Řevnice 411.
NOVOTNÁ JULIE, v domácn., nar. 18.9.1869, Radotín 445.
PLAS JIŘÍ, Praha II., Haberská.
SYROVÁTKA JOSEF, dělník, nar. 20. VI.1882, Radotín 489.
VEJVODA KAREL, dělník, nar. 2.II.1882, Radotín 77.
VESELÝ JIŘÍ mechanik, nar. 5.III.1926. Řevnice 256.

**RADOTÍNŠTÍ OBČANÉ, KTEŘÍ SE STALI OBĚTÍ RASOVÉHO
PRONÁSLEDOVÁNÍ:**

FRIEDMANN OTTO, nar. 8.XII.1886, obchodník, Radotín 272.
FRIEDMANNOVÁ KAMILA, manželka, nar. 3.II.1890, Radotín 272.
FRIEDMANNOVÁ HANA, dcera, nar. 2.IV.1924, Radotín 272.
SUŠICKÁ JULIE, soukromnice, nar. 16.IV.1863, Radotín 460.
SUŠICKÁ MARTA, v domácn., nar. 14.IV.1898, Radotín 460.
SUŠICKÝ RUDOLF, obchodník, nar. 9.XII.1903, Radotín 460.
KLEPETÁŘ RUDOLF, obchodník, nar. 26.XII.1886, Radotín 104.
KLEPETÁŘOVÁ VALENTINA, manž., nar. 11.IV.1887, Radotín 104.
KLEPETÁŘ ARTUR, úředník, nar. 7.VI.1882, Radotín 104.
BONDY ARNOLD, úředník, nar. 23.IV.1891, Radotín 19.
BONDYOVÁ GABRIELA, manž., nar. 1.XI.1895, Radotín 19.
BONDYOVÁ ALEXANDRA, dcera, nar. 1.XI.1930, Radotín 19.
SALUS JINDŘICH, obchodník, nar. 7.XI.1878, Radotín 38.
SALUSOVÁ KLÁRA, manželka, nar. 28.1.1891, Radotín 38.
SALUS PAVEL, studující, nar. 22.VII.1912, Radotín 38.
SALUSOVÁ MARIE, manželka, nar. 6.II.1916, Radotín 38.
SALUS HANUŠ, studující, nar. 26.II.1919, Radotín 38.
KATZ GUSTAV, řezník, narozen 24.III.1869, Radotín 38.
KATZOVÁ OTILIE, manželka, nar. 4.VII.1886, Radotín 38.
KATZ OTTO, řezník nar. 10.VIII.1912, Radotín 38.
PRISKER FRANTIŠEK, nar. 1.III.1908, Radotín 88.
PRISKEROVÁ HEDA, manželka, nar. 22.XI.1910, Radotín 88.
PICK ALOIS, obchodník, nar. 27.VI.1889, Radotín 138.
PICKOVÁ MARIE, manželka, nar. 16.I.1898, Radotín 138.
PICK JINDŘICH, studující nar. 18.IX.1924, Radotín 138.
PICK KAREL, obchodník, nar. 3.III.1899, Radotín 729.
PICKOVÁ ELA, manželka, nar. 31.VII.1906, Radotín 729.
PICKOVÁ JANA, dcera, nar. 1935, Radotín 729.

POLLAK ERICH, obch. ved., nar. 22.II.1905, Radotín 43.
POLLAKOVÁ PAVLA, manželka, nar. 15.VII.1893, Radotín 436.
FISCHER OTTO, úředník, nar. 11.1.1891, Radotín 710.
FISCHEROVÁ ZDENKA, manželka, nar. 31.V.1893, Radotín 710.
FISCHER JIŘÍ, student, nar. 6.VI.1921, Radotín 710.
HELLER BEDŘICH, obchodník, nar. 16.XI.1892, Radotín 161.
HELLEROVÁ FRANTIŠKA, manželka, nar. 14.IX.1894, Radotín 161.
NEUMANNOVÁ EMILIE, v domácnosti, nar. 4.II.1886, Radotín 559.
NEUMANNOVÁ HERMÍNA, v domácnosti, nar. 20.XI.1881, Radotín 559.
FISCHLOVÁ ANEŽKA, vdova, nar. 17.IX.1861, Radotín 436.
FISCHLOVÁ JITKA, soukromnice, nar. 28.V.1888, Radotín 436.
POLÁKOVÁ MARKÉTA, vdova, nar. 16.XII.1897, Radotín 710.
RINDOVÁ KAMILA, vdova, nar. 8.IV.1879, Radotín 717.
GLÜCKOVÁ KAROLINA, vdova, nar. 16.VI.1890, Radotín 19.
MORAFCOVÁ EUGENIE, vdova, nar. 9.XI.1897, Radotín 157.
SOUČKOVÁ MARTA, rozloučená, nar. 23.VIII.1909, Radotín 579 .
HRABĚTOVÁ BERTA, rozvedená, nar. 26.V. 1889, Radotín 426.
POKORNÁ PAVLÍNA, soukromnice, nar. 30.IV.1886, Radotín 500.
LÖFFLER MAREK, obchodní zástupce, nar. 28.I.1871, Radotín 579.
STERNSCHUSS RICHARD, ofic. ČSD., nar. 6.X.1863, Radotín 157.
SCHULHOFOVÁ ELA, Radotín 138.
VOTICKÝ ERVÍN, řezník, nar. 12.VIII.1895, Radotín 416.
WINTERBERG JOSEF, pensista, nar. 5.I.1871, Radotín 253.
PROPEROVÁ KLÁRA, soukromnice, nar. 30.VI.1872, Radotín 88.
POLÁK KAREL, prokurista, nar. 20.I.1883, Radotín 710.
LEDERER PAVEL, řezník, nar. 17.VI.1903, Radotín 426.
WERTHEIMEROVÁ PIROŠKA, pensistka, nar. 8.VI.1891, Radotín 813.



Položili jste své životy - abychom my žili!

ZÁVĚR

"Dne 9. května 1945, asi v 19 hodin odtáhly poslední jednotky německých vojsk směrem na západ". Toto strohé vojenské hlášení znamenalo pro Radotín konec sedmiletého strádání, persekucí, poprav - konec války.

To všechno, co bylo před tím, nelze přesně vylíčit, ani vtěsnat do několika stránek této knížky, Co je tu však uvedeno prokazuje, že v boji za svobodu obstál Radotín čestně. A obstál čestně proto, že utrpení války a ponížení nesvobody jeho občanstvo sjednotilo.

V ilegální práci šli svorně a společně úředník s dělníkem, V žalářích či koncentračních táborech křesťané, bezvěrci i židé spolu trpěli a poznali v sobě bratry. S poslední myšlenkou na vlast stáli před popravní četou Sokolové i komunisté. Na faře jedné církve přechovávali uprchlíka před gestapem, pro kterého farář druhé církve vystavoval nepravé doklady. V revoluci bili se společně vojáci i nevojáci, děti i starci. Náčelník Sokola plnil přesně rozkazy bratra velitele, náčelníka DTJ. Nejspolehlivější bojovou spojkou byl Junák-skaut. V kulometné palbě sestra Červeného kříže s nasazením vlastního života převážela těžce raněného. Člen hasičského sboru s puškou v ruce padl 20 kroků od dobrovolníka, který s holýma rukama chtěl se zmocnit kulometu, nad nímž ho zastihla smrtící kulka.

A tak mohlo by se pokračovat v dalších desítkách podobných skutečných případů. Prostě nebylo rozdílu mezi námi v boji proti německému utlačovateli, všichni jsme byli tehdy jen Čechy.

Ta dlouhá, strašná řada obětí, kterými nám žalují poslední stránky této knížky, byla by však marná, kdybychom si v budoucnu stále nepřipomínali, proč všichni zemřeli a kdybychom si jasně neuvědomili, na co nesmíme nikdy při jejich památce zapomenout!

Nezapomeneme, který národ a který režim zavinil druhou světovou válku, naše utrpení a potupu, a že tento národ bude i v budoucnu vždy naším největším nepřítelem.

Nezapomeneme, které demokratické národy světa postavily se svorně do boje proti fašistické a nacistické světovládě.

Nezapomeneme, který národ obětoval nejvíce vítězství této války, který národ nás nikdy nezradil a nakonec byl našim osvoboditelem.

Nezapomeneme, že v době utrpení, boje a smrti byli jsme jen Čechy a že v takové svornosti musíme pracovat v dalším životě na výstavbě a udržení naší lidové, demokratické a socialistické republiky.

Nezapomeneme!

Miroslav Šoufek,
předseda ilegálního a revolučního
Národního výboru
v Radotíně.

RADOTÍN V ODBOJI A REVOLUCI 1939-1945

*vydal v květnu 1946 MNV v Radotíně. Vytiskla Svoboda,
Praha II, Na Florenci 13. Kromě obyčejného vydání
vyšlo též 200 číslovaných výtisků na knihovém papíře*

Kčs 15.-